

КЛЮЧАРКІВСЬКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА
I-II СТУПЕНІВ
МУКАЧІВСЬКОЇ РАЙОННОЇ РАДИ ЗАКАРПАТСЬКОЇ
ОБЛАСТІ

Конспекти уроків

Основи здоров'я

5 клас

Вчитель Голянич Н. І.

Зміст

<i>Урок №18.</i> Соціальне благополуччя. Право на здоров'я. Права дитини. Обов'язки учня і громадянина	2
<i>Урок №19.</i> Спілкування і здоров'я. Ефективне спілкування. Вплив поведінки на здоров'я. Переваги упевненої поведінки	3
<i>Урок №20.</i> Спілкування з дорослими. Повага до батьків та вчителів	5
<i>Урок №21.</i> Взаємодопомога членів родини	6
<i>Урок №22.</i> Спілкування з однолітками. Стосунки між хлопцями і дівчатами. Протидія виявам агресії і насилля в учнівському середовищі	8
<i>Урок №23.</i> Соціальна небезпека інфекційних захворювань. Поняття про туберкульоз	10
<i>Урок №24.</i> Поняття про ВІЛ-інфекцію. Запобігання дискримінації людей, які живуть з ВІЛ	11
<i>Урок №25.</i> Підсумковий урок	13
<i>Урок №26.</i> Безпека в побуті і навколишньому середовищі. Пожежна безпека. Умови і причини виникнення пожеж. Принципи запобігання та гасіння пожеж	13
<i>Урок №27.</i> Способи гасіння невеликих пожеж. Особливості гасіння електроприладів. Захист органів дихання під час пожежі	15
<i>Урок №28.</i> Дитина в автономній ситуації	17
<i>Урок №29.</i> Безпека в побуті. Ризики побутового травмування, телефонного та телевізійного шахрайства, проникнення в оселю зловмисників	18
<i>Урок №30.</i> Інформаційна безпека в Інтернеті. Ризики телефонного та телевізійного шахрайства	20
<i>Урок №31.</i> Безпека на дворі. Місця підвищеної небезпеки. Екстремальні ситуації з незнайомцями	22
<i>Урок №32.</i> Безпечне довкілля. Наслідки забруднення довкілля для життя і здоров'я людини. Способи збереження природного середовища	24
<i>Урок №33.</i> Стихійні лиха. Правила поведінки під час сильного вітру, грози та в разі потрапляння у зону підтоплення. Підручні рятувальні заходи	25
<i>Урок №34.</i> Відпочинок на природі. Правила купання у водоймах. Дії у небезпечних ситуаціях на воді	27
<i>Урок №35.</i> Підсумковий урок	29

Дата ___/___/___

Тема. Соціальне благополуччя. Права дитини. Обов'язки учня і громадянина

Мета: розглянути правові основи збереження життя і здоров'я дитини; формувати особисту відповідальність за здоров'я; розвивати вміння учнів аналізувати свої права й обов'язки та використовувати набуті знання в повсякденному житті.

Тип уроку: засвоєння нових знань.

Хід уроку

1. Організаційний момент

2. Актуалізація опорних знань

2.1. Презентація міні-проектів. Обговорення.

2.2. «Розподіли на групи».

Учні визначають, до якої групи, «Права» чи «Обов'язки» — належать записані на дошці слова.

Приклад слів на дошці: навчання, друзі, здоров'я, родина, відпочинок, допомога в родинних справах, захист.

3. Мотивація навчальної діяльності

3.1. Повідомлення теми уроку.

3.2. Формулювання разом з учнями мети й завдань уроку.

3.3. Проблемне запитання.

— Чи можуть бути в учнів права без обов'язків?

4. Етап засвоєння нових знань

План пояснення нового матеріалу

1.Права та обов'язки дитини. (Пояснення за таблицею, обговорення.)

За таблицею учні мають визначити взаємозв'язок своїх прав та відповідних обов'язків.

2.Законодавча база із забезпечення прав дитини. (Пояснення.)

3.Служби допомоги дитині. (Складання таблиці.)

4.Обов'язки учня і громадянина. (Диспут.)

Учні висловлюють свої думки за опорними запитаннями:

1)Чи вважають себе учні 5 класу громадянами України? Чому?

2)Що спільного та відмінного в обов'язках учня і громадянина?

5.Права та обов'язки дитини в родині. (Бесіда.)

«Відверта розмова»

Обговорення проблемних ситуацій щодо порушення прав дитини або невиконання дитиною своїх обов'язків у родині. Учні наводять приклади (із життя, кіно, пропонують умовні ситуації).

Обговорення кожної ситуації за планом:

а)визначення правих і неправих осіб;

б)визначення шляхів розв'язання ситуації;

в)визначення умов запобігання такої ситуації у майбутньому.

5. Узагальнення й систематизація знань

5.1. Самостійна робота з підручником.

Учні доповнюють свій опорний конспект у зручній формі (схеми, таблиці, тези тощо).

5.2. «Казкові стежинки». (Робота в групах.)

Аналіз казки «Дванадцять місяців».

Опорні запитання для роботи груп:

1) Чи рівні права мали в родині рідна донька та падчірка?

2) Чому так сталося?

3) Хто допоміг падчерці?

4) До кого може звернутися дитина, якщо така ситуація трапиться сьогодні?

Під час презентації учні дають відповіді на запитання, за бажанням оцінюють цю казку «на новий лад».

5.3. Відповідь на проблемне запитання.

6. Підбиття підсумків уроку

Приєм «Закінчи речення»

Сьогодні на уроці найцікавішим було...

Тепер я знаю...

У мене виникло запитання щодо...

7. Домашнє завдання

7.1. Завдання для всього класу.

Підручник: § 16.

1. Доберіть казки, де порушуються права героїв-дітей.

2. Зробіть пам'ятку «Права та обов'язки учня й громадянина».

Дата ___/___/___

Тема. Спілкування і здоров'я. Ефективне спілкування. Вплив поведінки на здоров'я. Переваги упевненої поведінки

Мета: розглянути поняття ефективного спілкування; розвивати вміння учнів аналізувати вплив поведінки на здоров'я та переваги упевненої поведінки.

Тип уроку: засвоєння нових знань.

Хід уроку

1. Організаційний момент

2. Актуалізація опорних знань

2.1. Перевірка індивідуальних домашніх завдань. Обговорення.

2.2. Тестові завдання для контролю знань. (Тест № 10, роздавальний матеріал.)

Відповіді: 1БВ; 2А; 3БГ; 4АБ; 5АБ; 6В.

2.3. «Фольклорна скарбничка».

Обговорення народних прислів'їв та визначення теми уроку.

- Із добрими людьми завжди згоди можна дійти.
- Згода буде, а незгода руйнує.
- Як ми до людей, так і люди до нас.
- Згода та братство — найбільше багатство.

3. Мотивація навчальної діяльності

3.1. Повідомлення теми уроку.

3.2. Формулювання разом з учнями мети й завдань уроку.

3.3. Проблемні запитання.

— Чи може людина прожити без спілкування з іншими людьми?

— Чи можна навчитися ефективно спілкуватися?

4. Етап засвоєння нових знань

План пояснення нового матеріалу

1. Спілкування. Загальні правила спілкування. (Пояснення з елементами бесіди, добирання прикладів.)

2. Ефективне спілкування — уміння говорити, слухати, чути й розуміти. (Пояснення.)

3. Методи спілкування. (Пояснення, робота з таблицею.)

4. Вплив поведінки на здоров'я. (Бесіда, формулювання висновків.)

Запитання до учнів:

— Чому люди хворіють?

5. Переваги упевненої поведінки. (Пояснення з елементами бесіди.)

Запитання до учнів:

— Як упевнена поведінка впливає на спілкування?

— Наведіть приклади упевненої поведінки.

5. Узагальнення й закріплення знань

5.1. Самостійна робота з підручником. Доповнення опорного конспекту, відповіді на запитання до параграфа.

5.2. Відпрацювання навичок ефективного спілкування. (Робота у великих групах або всім класом.)

Учні мають обрати місце для екскурсії у вихідний день.

5.3. «Рольова гра». (Робота в парах.)

Один учень — «людина в поганому настрої», другий — «людина в гарному настрої». Деякий час учні «в образі» спілкуються на вільну тему, а потім міняються ролями.

— Які почуття виникли в учнів на негативне й позитивне спілкування?

5.4. «Конкурс ораторів».

Бажаючі виступити самостійно обирають тему для невеликої промови (1–2 хв).

Інші учні не доповнюють і не коментують виступ. Найкращий оратор обирається голосуванням.

Теми для промови:

- Наймогутніша зброя — слово.
- Краще погана дорога, ніж поганий супутник.
- Говори мало, слухай багато, а думай ще більше.
- Слухай перший, говори останній.

5.5. Відповіді на проблемні запитання.

6. Підбиття підсумків уроку

Підсумкова бесіда

Учні висловлюються щодо досягнення теми уроку та оцінюють власну діяльність зі здобуття нових знань.

7. Домашнє завдання

Підручник: § 17.

1. Вербальне спілкування.
2. Невербальне спілкування.

Дата ___/___/___

Тема. Спілкування з дорослими. Повага до батьків та вчителів.

Мета: розглянути правила спілкування учнів з дорослими; розвивати в учнів повагу до батьків та вчителів.

Тип уроку: засвоєння нових знань.

Хід уроку

1. Організаційний момент

2. Актуалізація опорних знань

- 2.1. Перевірка індивідуальних домашніх завдань.
- 2.2. Фронтальна бесіда.

1. Яке спілкування є ефективним?

2. Назвіть ознаки упевненої поведінки.

3. Як впливає настрій на спілкування?

4. Як впливає поведінка на здоров'я?

2.3. Тестове завдання для контролю знань. (Тест № 11, роздавальний матеріал.)

Відповіді: 1АБВ; 2АГ; 3Б; 4АБГ; 5АБ; 6АБГ.

3. Мотивація навчальної діяльності

3.1. Повідомлення теми, мети й завдань уроку.

3.2. Проблемні запитання

— Чи можливе однакове спілкування з однолітками й дорослими?

— Чому до дорослих звертаються на ім'я та по батькові, а до учнів тільки на ім'я?

4. Етап засвоєння нових знань

План пояснення нового матеріалу

1. Особливості спілкування з дорослими. (Робота в групах.)

1 група: учителями;

2 група: сусідами;

Завдання групам:

1) скласти 3–5 правил спілкування, що є важливими для стосунків саме із цією категорією дорослих, та записати їх на окремому аркуші;

2) розіграти невелику рольову сценку, де продемонструвати ці правила спілкування.

Після того як усі групи продемонстрували свої роботи, по два представники від кожної групи опрацьовують інформацію, що записана на всіх аркушах:

а) визначають, що спільного в правилах спілкування;

б)які правила є особливими для певної групи дорослих.
Формування загального висновку.

5. Узагальнення й закріплення знань

5.1. Відпрацювання навичок упевненої поведінки: моделювання ситуацій звернення до батьків, учителів, інших дорослих. (Продовження роботи в групах.)

У кожній групі обирається «дорослий». Він пропонує певну ситуацію, а всі члени групи по черзі звертаються до нього. Після обговорення всіх звертань і визначення помилок група обирає найкращого учня, який стає «дорослим» і пропонує свою ситуацію.

5.2. «Фольклорна скарбничка». (Обговорення прислів'їв.)

- Хто батька-матір зневажає, той добра не знає.
- Шануй батька й неньку, буде тобі скрізь гладенько.
- Син мій, а розум у нього свій.
- Вразливе слово від дітей гірш за болячку, бо не гоїться.
- Як батьки ставляться до своїх батьків, так і діти ставитимуться до них.

Запитання до учнів:

— Чому в народній творчості з давніх часів приділяється багато уваги стосункам батьків і дітей?

5.3. Відповіді на проблемні запитання.

6. Підбиття підсумків уроку

«Вільний мікрофон»

— Сьогодні на уроці найцікавішим було...

7. Домашнє завдання

Підручник: § 18.

1. Чим я можу допомогти вчителю.

Дата ___/___/___

Тема. Взаємодопомога членів родини

Мета: розглянути правила спілкування учнів з дорослими; сформувані в учнів необхідність взаємодопомоги в родині.

Тип уроку: засвоєння нових знань.

Хід уроку

1. Організаційний момент

2. Актуалізація опорних знань

2.1. Перевірка індивідуальних домашніх завдань.

2.2. Фронтальна бесіда.

1. Яке спілкування є ефективним?

2. Назвіть ознаки упевненої поведінки.

3. Як впливає настрій на спілкування?

4. Як впливає поведінка на здоров'я?

2.3. Тестове завдання для контролю знань. (Тест № 11, роздавальний матеріал.)

Відповіді: 1АБВ; 2АГ; 3Б; 4АБГ; 5АБ; 6АБГ.

3. Мотивація навчальної діяльності

3.1. Повідомлення теми, мети й завдань уроку.

3.2. Проблемні запитання.

— Чи можливе однакове спілкування з однолітками й дорослими?

— Чому до дорослих звертаються на ім'я та по батькові, а до учнів тільки на ім'я?

4. Етап засвоєння нових знань

План пояснення нового матеріалу

1. Особливості спілкування з дорослими. (Робота в групах.)

1 група: спілкування з батьками;

2 група: бабусями й дідусями.

Завдання групам:

1) скласти 3–5 правил спілкування, що є важливими для стосунків саме із цією категорією дорослих, та записати їх на окремому аркуші;

2) розіграти невелику рольову сценку, де продемонструвати ці правила спілкування.

Після того як усі групи продемонстрували свої роботи, по два представники від кожної групи опрацьовують інформацію, що записана на всіх аркушах:

а) визначають, що спільного в правилах спілкування;

б) які правила є особливими для певної групи дорослих.

Формування загального висновку.

2. Повага до батьків та вчителів. («Мозковий штурм».)

Поясніть народні прислів'я:

- За науку цілуй батька й матір у руку.
- Шануй учителя як родителя.

Запитання до учнів:

— Що спільного у ставленні до дитини в батьків та вчителів?

— Чому необхідно виявляти повагу до батьків та вчителів?

3. Взаємодопомога членів родини. (Робота в малих групах.)

Парні групи: допомога батьків дітям;

непарні: допомога дітей батькам.

Завдання групам:

1) скласти примірний перелік справ, де необхідна допомога, навести відповідні приклади;

2) підготувати презентацію колективної роботи у вигляді невеликих сценок.

5. Узагальнення й закріплення знань

5.1. «Фольклорна скарбничка». (Обговорення прислів'їв.)

- Хто батька-матір зневажає, той добра не знає.
- Шануй батька й неньку, буде тобі скрізь гладенько.
- Син мій, а розум у нього свій.
- Вразливе слово від дітей гірш за болячку, бо не гоїться.
- Як батьки ставляться до своїх батьків, так і діти ставитимуться до них.

Запитання до учнів:

— Чому в народній творчості з давніх часів приділяється багато уваги стосункам батьків і дітей?

5.2. Відповіді на проблемні запитання.

6. Підбиття підсумків уроку

«Вільний мікрофон»

— Сьогодні на уроці найцікавішим було...

7. Домашнє завдання

Підручник: § 19.

1. Чим я можу допомогти батькам.

Дата ___ / ___ / ___

Тема. Спілкування з однолітками. Стосунки між хлопцями і дівчатами.

Протидія виявам агресії та насилля в учнівському середовищі

Мета: розглянути особливості стосунків учнів у класі, молодіжному середовищі; розвивати знання учнів про необхідність дружніх стосунків між хлопцями й дівчатами; розвивати розуміння необхідності протидії виявам агресії і насилля в учнівському середовищі.

Тип уроку: засвоєння нових знань.

Хід уроку

1. Організаційний момент

2. Актуалізація опорних знань

2.1. «Ланцюжок».

Учні по черзі називають по одному правилу спілкування.

2.2. «Театр здоров'я».

Два учні біля дошки моделюють спілкування «дорослий — учень». Інші учні пропонують певні ситуації для діалогу.

Приклади ситуацій: учень хоче, щоб батьки купили йому останню модель мобільного телефону; учень не може визначитися з подарунком другу; батько хоче, щоб син відвідав бабусю в лікарні.

2.3. «Відверта розмова».

Учні за бажанням розповідають про проблемні ситуації у спілкуванні з дорослими (родичами, сусідами, учителями).

Обговорення, поради, допомога й підтримка товариша у складній ситуації.

3. Мотивація навчальної діяльності

3.1. Повідомлення теми, мети й завдань уроку.

3.2. Проблемні запитання.

— Чи можливі дружні стосунки між хлопцями й дівчатами?

— Чому в учнівському середовищі виникає агресія та насилля?

4. Етап засвоєння нових знань

План пояснення нового матеріалу

1. Спілкування з однолітками. (Робота в групах.)

- 1 група: компанія хлопців-однолітків;
- 2 група: компанія дівчат-однолітків;
- 3 група: компанія хлопців і дівчат з одного класу;
- 4 група: компанія підлітків різного віку.

Учні готують відповіді на опорні запитання (записані на дошці):

- 1) За якими спільними інтересами може бути утворена ваша компанія?
- 2) Які якості повинен мати лідер вашої компанії?
- 3) Назвіть ознаки позитивних стосунків у компанії.
- 4) Назвіть ознаки негативних стосунків у компанії.

У презентації колективної роботи беруть участь усі члени групи: по черзі дають відповіді на опорні запитання та додаткові запитання вчителя й учнів інших груп.

2. Протидія виявам агресії та насилля в учнівському середовищі. (Пояснення з елементами бесіди.)

5. Узагальнення й систематизація знань

5.1. Самостійна робота з підручником.

Учні доповнюють опорний конспект та відповідають на запитання до параграфа.

5.2. «Казкові стежинки». (Робота в групах.)

Аналіз казки «Гидке каченя».

Опорні запитання для роботи груп:

- 1) Чому мешканці пташиного двору виявили агресію до головного героя?
- 2) Чому ніхто не захистив бідолашне каченя?
- 3) Що відчувало каченя на пташиному дворі?
- 4) Чи можлива подібна ситуація серед учнів? Що робити дитині за таких обставин?

5.3. Моделювання ситуації протидії насильству. (Робота в групах.)

- 1 група: відбирання грошей старшими учнями;
- 2 група: словесні погрози від старших учнів;
- 3 група: звернення до дитини за прізвиськом, образи, насмішки.

Завдання групам:

- 1) Обговорити проблемну ситуацію.
- 2) Запропонувати шляхи вирішення проблеми.
- 3) Скласти правила поведінки, щоб уникнути подібної ситуації у майбутньому.
- 4) Підготувати виступ для представників групи.

5.4. «Поштове привітання».

Відпрацьовування навичок позитивного спілкування з однолітками.

Учні складають (за вибором):

- а) вітальну листівку з днем народження для сусіда по парті;
- б) лист однокласнику, який довго хворіє у лікарні.

5.5. Відповіді на проблемні запитання.

6. Підбиття підсумків уроку

Підсумкова бесіда

Учні самостійно оцінюють свою діяльність на уроці.

7. Домашнє завдання

Підручник: § 20.

1. Склади поради для нового учня в класі.
2. Добери народні прислів'я про дружбу.

Дата ___ / ___ / ___

Тема. Соціальна небезпека інфекційних захворювань. Поняття про туберкульоз.

Мета: розглянути умови інфікування, визначити збудників та умови розвитку захворювання; розвивати знання учнів про можливість попередження туберкульозу.

Тип уроку: засвоєння нових знань.

Хід уроку

1. Організаційний момент

2. Актуалізація опорних знань

2.1. Перевірка індивідуальних домашніх завдань. Обговорення прислів'їв про дружбу.

2.2. «Вільний мікрофон».

1. Чи потрібно повідомляти батьків про всі образи з боку однокласників?

2. Чи можна відкупатися від кривдників? Чому?

3. Як можна змінити негативні стосунки з однолітками на позитивні?

4. Чому з давніх часів залишається актуальним вислів: «Стався до людей так, як бажаєш, щоб вони ставилися до тебе».

2.3. «Асоціативний куц».

Складання схеми за асоціаціями учнів до поняття «іmunітет».

Приклади відповідей: вітаміни, загартовування, профілактика, розпорядок дня, збалансоване харчування, здоровий сон.

2.4. «Конкурс ораторів».

Доведіть правильність висловлювання:

«Мудрець буде швидше уникати хвороб, аніж вибирати засоби проти них».

3. Мотивація навчальної діяльності

3.1. Повідомлення теми, мети й завдань уроку.

3.2. Проблемні запитання.

— Для чого потрібно зміцнювати іmunітет?

— Чи не перебільшують лікарі небезпеку захворювання на туберкульоз?

4. Етап засвоєння нових знань

План пояснення нового матеріалу

1. Поняття про туберкульоз. (Пояснення, конспектування визначення.)

2. Туберкульоз — небезпечна хвороба: умови розвитку, дія на організм, ознаки захворювання, форми хвороби. (Пояснення з елементами бесіди.)

3. Попередження туберкульозу. (Робота в групах.)

Учні працюють у невеликих групах. За матеріалом підручника та додатковим матеріалом кожна група визначає два правила попередження туберкульозу з поясненнями, записує їх на аркуші формату А4 і прикріплює на дошці. За результатом роботи всіх груп можна скласти загальний перелік правил попередження туберкульозу на дошці та в зошитах.

5. Узагальнення й закріплення знань

5.1. Тестове завдання для закріплення знань. (Тест № 12, роздавальний матеріал.)

Відповіді: 1Б; 2АВ; 3БВ; 4Г; 5АВ; 6ВГ.

5.2. Гра «Зроби подарунок імунітету». («Ланцюжок».)

Учні по черзі називають один чинник, що сприяє зміцненню імунітету.

5.3. «Розумні кулінари». (Робота в групах.)

Кожна група після обговорення пропонує дві страви (одну для зимового, а другу для літнього сезону), до складу яких входять овочі та фрукти (особливо ті, що містять вітамін С). Під час презентації необхідно довести корисність цих страв для профілактики туберкульозу.

5.4. Диктант-пам'ятка «Туберкульоз — інфекційне захворювання».

6. Підбиття підсумків уроку

Приєм «Закінчи речення»

Сьогодні на уроці я дізнався...

Сьогодні на уроці я навчився...

7. Домашнє завдання

Підручник: §21.

1.Міні-гвір «Я дружу з вітаміном С».

2.Що я знаю про реакцію Манту.

Дата ___/___/___

Тема. Поняття про ВІЛ-інфекцію. Запобігання дискримінації людей, які живуть з ВІЛ

Мета уроку: розглянути можливі шляхи ВІЛ-інфікування дорослих та дітей; формувати практичні вміння та навички особистої безпеки від ВІЛ-інфікування; розвинути толерантне ставлення до людей, які живуть з ВІЛ.

Тип уроку: засвоєння нових знань.

Хід уроку

1. Організаційний момент

2. Актуалізація опорних знань

2.1. Перевірка індивідуальних домашніх завдань. Обговорення.

2.2. Бліцопитування.

1.Що таке туберкульоз?

2.Як попередити цю хворобу?

3.Назвіть чинники, що зміцнюють імунітет.

4.У чому полягає небезпека туберкульозу?

2.3. Тестове завдання для контролю знань. (Тест № 13, роздавальний матеріал.)
Відповіді: 1АВ; 2В; 3ВГ; 4БВГ; 5А; 6АБГ.

3. Мотивація навчальної діяльності

3.1. Повідомлення теми уроку.

3.2. Формулювання разом з учнями мети й завдань уроку.

3.3. Проблемне запитання.

— Чи не перебільшують лікарі небезпеку ВІЛ-інфікування?

4. Етап засвоєння нових знань

План пояснення нового матеріалу

1.Поняття про ВІЛ-інфекцію. (Пояснення.)

2.Шляхи зараження. Профілактика ВІЛ-інфікування. (Пояснення з елементами бесіди.)

3.Запобігання дискримінації людей, які живуть з ВІЛ. (Бесіда, розв'язання ситуаційних завдань.)

Проблемна ситуація:

Учні 5 класу дізналися, що з ними буде навчатися новий учень, який є ВІЛ інфікованим.

«Відверта розмова»

Учні висловлюють своє ставлення до цієї ситуації. Учитель спрямовує хід дискусії в потрібне русло. Результатом обговорення має бути:

1)поради новому учню;

2)поради учням класу.

Висновок: спілкування з ВІЛ-інфікованою людиною в побуті не загрожує здоров'ю; поведінка учнів має бути толерантною та милосердною.

5. Узагальнення й закріплення знань

5.1. Самостійна робота з підручником.

Учні доповнюють опорний конспект матеріалом у вигляді визначень, схем, тез, таблиць.

5.2. Творче завдання (індивідуально або в групах).

Учні малюють плакат, який ілюструє небезпеку ВІЛ.

5.3. «Розподіли на групи».

Учні мають розподілити на дві групи записані на дошці слова.

Зараження можливе через: _____

Зараження неможливе через: _____

Приклади слів на дошці: їжа, укуси комах, вода, обійми, ін'єкції, переливання крові, повітря, одяг, манікюр, укуси тварин, лікування зубів, статеві контакти.

5.4. Моделювання поведінки в небезпечних ситуаціях. (Робота в парах.)

Один учень пропонує небезпечну ситуацію щодо зараження ВІЛ, а інший дає відповідь, щоб уникнути небезпеки.

Приклади ситуацій: медпрацівник хоче зробити ін'єкцію невідомо коли розпакованим шприцем; товариш пропонує збирати шприци в парку; у стоматологічному кабінеті відсутні одноразові інструменти.

6. Підбиття підсумків уроку

Підсумкова бесіда

Учні самостійно визначають головне, що вони покладуть із цього уроку у свій «Кошик здоров'я».

7. Домашнє завдання

Підручник §21.

1. Чому зберігається анонімність обстеження на ВІЛ-інфекцію?
2. Як можна захиститися від ВІЛ-інфекції.

Дата ___/___/___

Тема: Узагальнення з теми «Соціальна складова здоров'я»

Мета: перевірити рівень підготовки учнів з теми відповідно до програмових вимог: рівень теоретичних знань, понять та їх розуміння і використання; перевірити рівень набутих умінь і сформованих навичок, оцінити рівень навчальних досягнень учнів з вивченої теми.

Обладнання: картки з тестовими завданнями.

Тип уроку: узагальнення та систематизації знань.

Хід уроку

I. Організаційний момент

Учитель повідомляє тему та мету уроку. Роз'яснює умови виконання роботи. Відповідає на запитання, які виникли в учнів стосовно правил виконання роботи.

II. Виконання завдань

- 1) Б 2) Б 3) Г 4) А 5) Б 6) В
- 7) Дискримінація – будь-яка відмінність, виключення, обмеження або перевага, що заперечує або зменшує рівне здійснення прав. Поняття охоплює виключення або обмеження можливостей для членів певної групи відносно можливостей інших груп.
- 9) 1- Г; 2- Б; 3-А;4-В
- 10) Право на відпочинок, право на безкоштовне медичне обслуговування.

III. Домашнє завдання

1. Повторити § 16-21.

Дата ___/___/___

Тема. Безпека в побуті і навколишньому середовищі. Пожежна безпека.

Умови й причини виникнення пожеж. Принципи запобігання та гасіння пожеж

Мета: розглянути умови й причини виникнення пожеж, принципи запобігання та гасіння пожеж; розвивати поняття про способи гасіння невеликих пожеж, особливості гасіння електроприладів, захист органів дихання під час пожежі.

Тип уроку: засвоєння нових знань.

Хід уроку

1. Організаційний момент

2. Актуалізація опорних знань

2.1. Перевірка індивідуальних домашніх завдань. Обговорення.

2.2. «Розумники та розумниці». (Відгадування загадок.)

Лишає він страшні сліди,

Усе він пожирає.

А як даси йому води —

Відразу помирає!

(Вогонь)

До пори вишу,

До пори мовчу,

А вогонь зачую,

Сичу й лютую.

(Вогнегасник)

2.3. «Асоціативний куш».

Складання схеми за асоціаціями учнів до поняття «пожежа».

Приклади відповідей: небезпека, сірники, вогнегасник, вода, пожежник, вогонь.

3. Мотивація навчальної діяльності

3.1. Повідомлення теми, мети й завдань уроку.

3.2. Проблемні запитання.

— Чи кожне горіння — пожежа?

— Вогонь наш друг чи ворог?

4. Етап засвоєння нових знань

План пояснення нового матеріалу

1. Пожежі. Умови виникнення пожеж. (Пояснення вчителя.)

2. Причини виникнення пожеж. («Мозковий штурм».)

Складання на дошці переліку причин виникнення пожеж, наведення прикладів небезпечних ситуацій. Визначення наслідків пожеж.

3. Принципи запобігання пожеж. (Робота в групах.)

«Пожежна інспекція»

Дві групи пожежних інспекторів визначають принципи запобігання пожеж:

1 група: у школі;

2 група: вдома.

Завдання інспекторам:

1) самостійно прочитати матеріал підручника;

2) обговорити матеріал і визначити головні принципи, навести приклади із життя;

3) скласти інструкцію з декількох пунктів, виконання якої дозволить запобігти пожежі.

4. Засоби гасіння невеликих пожеж. (Пояснення вчителя з елементами бесіди.)

5. Узагальнення й закріплення знань

5.1. Відпрацювання навичок захисту органів дихання від отруйних газів.

Учні захищають рот та ніс підручними засобами: светрами, шарфами, носовими хустками, ватно-марлевими пов'язками.

(Дома можна використовувати й інші речі. Якщо тканину змочити водою, то це

поліпшує захист органів дихання.)

5.2. Відпрацьовування навичок евакуації з приміщення школи. (Робота за планом евакуації.)

5.3. Тестове завдання для закріплення знань. (Тест № 14, роздавальний матеріал.)

Відповіді: 1АБВ; 2В; 3В; 4БВГ; 5А; 6В.

5.4. «Перлини народної мудрості». (Робота в малих групах.)

Кожна група обирає собі прислів'я. Завдання — розтлумачити його зміст в інсценованій формі. Найкращий виступ обирається відкритим голосуванням.

5.5. Відповіді на проблемні запитання.

6. Підбиття підсумків уроку

Приєм «Закінчи речення»

Сьогодні на уроці я дізнався...

Сьогодні на уроці я навчився...

7. Домашнє завдання

Підручник: §22.

Намалюйте плакати, що інформують дітей про причини виникнення пожеж.

Дата ___/___/___

Тема. Способи гасіння невеликих пожеж. Особливості гасіння електроприладів. Захист органів дихання під час пожежі

Мета уроку: узагальнити знання учнів про пожежну безпеку, розвивати творчі здібності учнів, уміння працювати в команді.

Тип уроку: узагальнення знань.

Хід уроку

1. Організаційний момент

2. Мотивація навчальної діяльності

2.1. Повідомлення теми уроку.

2.2. Формулювання разом з учнями мети й завдань уроку.

3. Узагальнення знань

3.1. «Мозковий штурм». (Робота в малих групах.)

Прислухайте уривок з вірша С. Я. Маршака «Пожежа»:

Як ішла на ринок мати,

Стала доньку поучати:

— Ти до грубки йти не смій,

Бо вогонь — лихий палій!

Тільки з дому вийшла мама...

Завдання 1: скласти можливе продовження історії та презентувати його в довільній формі. Пояснити, чому саме так ви бачите розвиток подій.

А ось продовження вірша:

А дівча до грубки прямо:

Гарно як вогонь пала,—

Жаль щілиночка мала.
Відчинила двері Ліна,
А вогонь злетів з поліна,
Біля грубки впав на діл,
По скатерочці — на стіл,
І злетів на занавіски,
Димом стіни обволік,
Аж під стелю він проник.

Завдання 2:

— Що слід робити дитині в цій ситуації?

Кожна група дає по черзі одну відповідь (відповіді не можна повторювати).

Усі відповіді записуються на дошці, а потім визначається правильна послідовність (алгоритм) дій.

Завдання 3: скласти текст повідомлення в пожежну службу та записати його на аркуші.

Учні передають свій аркуш в іншу групу (по колу) на експертизу. В експертному висновку слід визначити всі помилки та запропонувати правильний варіант.

Послухаємо, що ж сталося далі:

Де горить, пожежні знайді,
Командир дає сигнали,
Підготуватися як слід!
На пожежу за хвилину
Докотили ті машини,
Стали строем до стіни.
Нап'ялися ціланги туго,
І, роздувшись від напруги,
Швидко воду ллють вони.

3.2. Попередження пожеж. (Продовження роботи в групах.)

Непарні групи визначають і записують на окремому аркуші причини пожеж; парні групи — заходи з попередження пожеж.

Учні передають свій аркуш в іншу групу (по колу) на експертизу. В експертному висновку слід визначити всі помилки та запропонувати правильний варіант.

3.3. «Розумники та розумниці». (Відгадування загадок.)

Слова-відгадки можна намалювати на дошці як обладнання умовного пожежного щита.

Хвіст дерев'яний,

Залізний рот.

Скрізь вистачає

Мені турбот. (Сокира)

Грушка й не грушка,

Вушка ще й дужка.

Порожнє бриньчить,
А повне мовчить. (Відро)
Я вмю все робити —
Копати, прикидати.
Невже ви не впізнали
Звичайної ... (лопати)
Я всюди рвуся напролом,
А називаюсь просто ... (лом)

3.4. «Вільний мікрофон».

1) Під час пожежі у квартирі багато дітей гине від отруєння чадним газом. У задимленому приміщенні слід триматися ближче до підлоги. Чому? (Дим легший за повітря, тому він піднімається вгору.)

2) Під час пожежі слід спускатися сходами, у жодному разі не можна користуватися ліфтом. Чому?

3) Якщо на людині зайнявся одяг, то його слід залити водою, засипати снігом або загорнути людину в товсту тканину. У жодному разі не можна бігти. Чому?

4) Чому не можна розміщувати телевізор поблизу приладів опалення?

4. Підбиття підсумків уроку

Приєм «Закінчи речення»

Сьогодні на уроці найцікавішим було...

5. Домашнє завдання

Підготувати малюнки за темою уроку.

Дата ___/___/___

Тема. Дитина в автономній ситуації

Мета: розглянути, що таке автономна ситуація, вивчити правила поведінки в таких ситуаціях

Тип уроку: засвоєння нових знань.

Хід уроку

1. Організаційний момент

2. Актуалізація опорних знань

2.1. «Вернісаж».

Перегляд плакатів, що підготували учні, які виконували індивідуальне завдання. Обговорення, визначення переможця.

2.2. «Вільний мікрофон».

1. За яких умов вогонь є другом людини?

2. Які найпоширеніші причини виникнення пожеж?

3. Які умови є необхідними для загоряння?

4. Які наслідки пожеж?

2.3. Тестове завдання для контролю знань. (Тест № 15, роздавальний матеріал.)

Відповіді: 1А; 2АВГ; 3АБВГ; 4БВГ; 5АБВ; 6ВГ.

2.4. «Асоціативний кущ».

Складання асоціативної схеми «Небезпека в побуті».

Приклади відповідей учнів: побутова хімія, балкон, ліки, гострі предмети, газові прилади, несправні електроприлади, інструмент, скляний посуд.

3. Мотивація навчальної діяльності

3.1. Повідомлення теми, мети й завдань уроку.

3.2. Проблемне запитання.

— За яких умов дитина може залишитися наодинці?

4. Етап засвоєння нових знань

План пояснення нового матеріалу

1. В автономній ситуації можна опинитися і в природі і в населеному пункті.

(Робота за схемою, бесіда.)

2. Робота з прислів'ями і приказками (ст. 152)

3. Як діяти, якщо людина потрапила під завали, застрягла у ліфті, опинилася у катакомбах, підземеллі, у горах, у лісі, у відкритому морі?

5. Узагальнення й систематизація знань

5.1. Робота в парі.

Учні самостійно визначають, що може знадобитися в автономній ситуації серед природи для захисту та порятунку?.

6. Підбиття підсумків уроку

Підсумкова бесіда

— Сьогодні на уроці найцікавішим було...

7. Домашнє завдання

Підручник: §24.

Намалюйте засоби порятунку або знайдіть потрібне в Інтернеті.

Дата ___/___/___

Тема. Безпека в побуті. Ризики побутового травмування, телефонного та телевізійного шахрайства, проникнення в оселю зловмисників

Мета: розглянути ризики побутового травмування вдома; розвивати вміння учнів попереджувати ризики побутового травмування, телефонного та телевізійного шахрайства.

Тип уроку: засвоєння нових знань.

Хід уроку

1. Організаційний момент

2. Актуалізація опорних знань

2.1. «Вернісаж».

Перегляд плакатів, що підготували учні, які виконували індивідуальне завдання. Обговорення, визначення переможця.

2.2. «Вільний мікрофон».

1. За яких умов вогонь є другом людини?

2. Які найпоширеніші причини виникнення пожеж?

3. Які умови є необхідними для загоряння?

4. Які наслідки пожеж?

2.3. Тестове завдання для контролю знань. (Тест № 15, роздавальний матеріал.)
Відповіді: 1А; 2АВГ; 3АБВГ; 4БВГ; 5АБВ; 6ВГ.

2.4. «Асоціативний куш».

Складання асоціативної схеми «Небезпека в побуті».

Приклади відповідей учнів: побутова хімія, балкон, ліки, гострі предмети, газові прилади, несправні електроприлади, інструмент, скляний посуд.

3. Мотивація навчальної діяльності

3.1. Повідомлення теми, мети й завдань уроку.

3.2. Проблемне запитання.

— За яких умов звичайні побутові речі стають небезпечними?

4. Етап засвоєння нових знань

План пояснення нового матеріалу

1. Ризики побутового травмування гострими, колючими, ріжучими предметами.
(Робота за малюнками, бесіда.)

На дошці або на картках учням пропонуються малюнки небезпечних предметів.

Запитання до учнів:

— Яку небезпеку становить цей предмет?

— Назвіть правила запобігання травмування цим предметом.

2. Ризики травмування електроприладами. (Бесіда, складання пам'ятки.)

Запитання до учнів:

— Назвіть побутові електроприлади? Для чого вони призначені?

— За яких умов електроприлади стають небезпечними?

— Які травми можуть заподіяти електроприлади?

— Які правила безпечного поводження з електроприладами?

3. Правила безпечного користування ліками. (Бесіда, складання пам'ятки.)

Запитання до учнів:

— Які існують загальні правила зберігання ліків?

— Чому не можна самостійно вживати ліки? Якими можуть бути наслідки?

4. Побутова хімія та її безпека. (Пояснення з елементами бесіди.)

Запитання до учнів:

— Які речовини побутової хімії є у вас вдома?

— Чому не можна гратися пустими аерозольними балончиками, особливо кидати їх у вогонь?

5. Узагальнення й систематизація знань

5.1. Віртуальне обстеження безпеки своєї оселі.

Учні самостійно визначають, правильно чи неправильно зберігаються ліки, речовини побутової хімії, гострі та колючі предмети.

5.2. «Бунт побутових речей».

Слово вчителя:

Побутові речі після нашої розмови образилися і вирішили, що вони нам не потрібні, та й пішли геть.

— Як повернути побутові речі в домівки?

(Запевнити їх, що ми будемо додержуватися правил зберігання речей та правил їхнього безпечного використання.)

5.3. «Реклама: користь чи шкода». (Дискусія.)

Щодня ми бачимо по телевізору та одержуємо листівки, де рекламуються ліки, засоби побутової хімії, косметика.

— Чи слід вірити всьому, що говорять і пишуть у рекламі?

— Із ким слід порадитися щодо вживання ліків, косметики та засобів побутової хімії?

5.4. «Розумники та розумниці».

Учні відгадують загадки та розподіляють відповіді за категоріями: «Безпечні речі» і «Небезпечні речі».

6. Підбиття підсумків уроку

Підсумкова бесіда

— Сьогодні на уроці найцікавішим було...

7. Домашнє завдання

Підручник: §24.

1.Зробіть наочні листівки, що наглядно ілюструють ризики побутового травмування.

2.Міні-проект «Моя безпечна оселя».

Дата ___/___/___

Тема. Інформаційна безпека в Інтернеті. Ризики телефонного та телевізійного шахрайства

Мета: розглянути засоби інформаційної безпеки в Інтернеті; розвивати вміння учнів уникати небезпек телефонного та телевізійного шахрайства.

Тип уроку: засвоєння нових знань.

Хід уроку

1. Організаційний момент

2. Актуалізація опорних знань

2.1. Перевірка індивідуальних домашніх завдань. Обговорення.

2.2. Тестові завдання для контролю знань. (Тест № 17, роздавальний матеріал.)

Відповіді: 1А; 2АБ; 3БВ; 4АВГ; 5Г; 6А.

2.3. Індивідуальна робота за картками.

Картка 1

1.Чому слід повідомляти батьків про плани проведення свого вільного часу?

2.Чому не можна гратися в підвалах та на горищах?

3. Як слід одягатися на футбольний матч? Чому?

Картка 2

1.Чому не можна сідати в автомобіль до незнайомих людей?

2.Назвіть безпечні та небезпечні місця для ігор надворі.

3.Чому виникає паніка в натовпі?

2.4. «Асоціативна схема». (Доповнення схеми на дошці.)

— За яких умов Інтернет стає небезпечним?

На дошці зображена схема, де між поняттями «Інтернет» та «Небезпека» є незаповнені елементи.

Приклади відповідей: шахрайство, недостовірна інформація, розголошення особистих даних, спілкування з незнайомими людьми.

3. Мотивація навчальної діяльності

3.1. Повідомлення теми, мети й завдань уроку.

3.2. Проблемне запитання.

— Чи можна захиститися від шахраїв і зловмисників при користуванні Інтернетом і телефоном?

4. Етап засвоєння нових знань

План пояснення нового матеріалу

1. Ризики користування Інтернетом, телефонного та телевізійного шахрайства. (Робота в групах.)

Учні виконують роль працівників міліції, які розслідують випадки шахрайства та злочинів.

1 група: в Інтернеті;

2 група: із використанням мобільних телефонів;

3 група: на телебаченні.

Завдання групам:

скласти перелік видів шахрайств, що загрожують користувачам цих засобів, та заповнити відповідний стовпчик узагальнюючої таблиці на дошці;

Засіб комунікації	Види шахрайства
Інтернет	
Телефон	
Телебачення	

2) навести приклади небезпечних ситуацій, у які може потрапити людина під час використання цих засобів.

Коллективне обговорення результатів роботи груп. Доповнення виступів.

2. Інформаційна безпека. (Пояснення, складання пам'яток.)

5. Узагальнення й закріплення знань

5.1. Самостійна робота з підручником.

Учні читають матеріал параграфа та доповнюють опорний конспект важливою інформацією.

5.2. «Казкові стежинки». (Фронтальна бесіда.)

Аналіз казки «Кіт, Лисиця та Півник».

— Які методи використала Лисиця, щоб виманити Півника з дому?

— Як це пов'язано з темою нашого уроку?

— Що одразу мав би зробити Півник, щоб уникнути небезпеки?

5.3. «Увага, небезпечно!» («Мозковий штурм».)

Складання запитань на які не слід давати відповідь учню 5 класу під час спілкування в Інтернеті.

5.4. Відповідь на проблемне запитання.

6. Підбиття підсумків уроку

Підсумкова бесіда

Учні самостійно визначають, що вони сьогодні покладуть у свій власний «Кошик здоров'я».

7. Домашнє завдання

Підручник: §25.

1. Як ти зберігаєш особливу інформацію в Інтернеті?

2. Чи знаєш ти особисто своїх друзів із соціальних мереж?

3. Теми для міні-проектів:

1) Перелік телепередач, що будуть корисними для учня 5 класу.

2) Переваги й недоліки мобільного телефону.

Дата ___/___/___

Тема. Безпека надворі. Місця підвищеної небезпеки. Екстремальні ситуації з незнайомцями

Мета: розглянути правила безпечної поведінки надворі; розвивати вміння учнів розрізняти безпечні та небезпечні ситуації (ігри, зустрічі з незнайомцями).

Тип уроку: засвоєння нових знань.

Хід уроку

1. Організаційний момент

2. Актуалізація опорних знань

2.1. «Вернісаж».

Перегляд робіт учнів, що виконували індивідуальне домашнє завдання. Обговорення. Визначення найкращої роботи.

2.2. «Ланцюжок».

Учні по черзі називають одну небезпеку, що може підстерігати учня 5 класу надворі.

Приклади відповідей: транспорт, незнайомці, шахраї, хулігани, натовп, бродячі собаки, п'яниці.

3. Мотивація навчальної діяльності

3.1. Повідомлення теми, мети й завдань уроку. 3.2. Проблемне запитання.

Чи можна заздалегідь передбачити можливі небезпеки?

4. Етап засвоєння нових знань

План пояснення нового матеріалу

1. Небезпечні місця в населеному пункті (мікрорайоні). (Робота в групах.)

Завдання групам:

1) визначити небезпечні місця свого мікрорайону (населеного пункту) та обґрунтувати свою думку;

2) скласти перелік місць для безпечного відпочинку учнів.

2. Особиста безпека на вулиці. (Пояснення, складання пам'ятки «Правила п'яти "Не"».)

Обговорення кожного правила, наведення прикладів, визначення наслідків недотримання правил.

3. Екстремальні ситуації з незнайомцями. (Робота в групах.)

1 група: запрошення взяти участь у кінозйомці;

2 група: обіцянка подарувати цінну річ у чужій квартирі;

3 група: запрошення покататися на машині;

4 група: гра на гроші.

Завдання групам:

1) визначити, у чому полягає небезпека ситуації;

2) визначити, до кого можна звернутися в цій ситуації по допомогу та скласти алгоритм дій для уникнення небезпеки;

3) визначити, як можна уникнути подібної ситуації.

Презентація роботи груп, обговорення виступів.

4. Правила поведінки в натовпі. (Пояснення з елементами бесіди.)

5. Узагальнення й закріплення знань

5.1. Моделювання безпечної поведінки в небезпечних ситуаціях. (Робота в групах.)

Парні групи: моделювання поведінки з незнайомими людьми; непарні групи: відпрацювання навичок відмови від ігор у небезпечних місцях.

Завдання групам:

1) запропонувати небезпечну ситуацію;

2) визначити алгоритм дій дитини в цій ситуації;

3) спрогнозувати наслідки недотримання безпечної поведінки;

4) підготувати презентацію роботи у цікавій формі (інсценування казок, попереджувальні плакати, рольові сценки).

5.2. Відпрацювання алгоритму безпечної поведінки в місцях великого скупчення людей.

1) «Знайди помилку». (Робота в парах.)

Учні на окремих аркушах паперу записують правила безпечної поведінки в натовпі, але навмисно записують одне-два помилкових твердження. Потім учні обмінюються аркушами із сусідом по парті. Слід визначити помилки. Взаємочеківка.

2) «Рухаємося правильно».

Практичну частину завдання слід відпрацювати на уроці фізкультури, а саме: проходження класу через вузький прохід (між матами), рух біля стіни, спроби піднятися з положення лежачи, захист голови та грудної клітки, допомога товаришу.

5.3. Тестове завдання для закріплення знань. (Тест № 16, роздавальний матеріал.)

Відповіді: 1В; 2Г; 3А; 4Б; 5А; 6А.

5.4. Відповідь на проблемне запитання.

6. Підбиття підсумків уроку

Приєм «Одним словом»

Учні одним словом висловлюють свої враження від уроку.

7. Домашнє завдання

Підручник: §26.

- 1.Небезпечні ігри підлітків.
- 2.Небезпечні незнайомці.
- 3.Інтернет: друг чи ворог.

Дата ___/___/___

Тема. Безпечне довкілля. Наслідки забруднення довкілля для життя і здоров'я людини. Способи збереження природного середовища

Мета уроку: розглянути наслідки забруднення довкілля для життя і здоров'я людини; розвивати вміння учнів визначати способи збереження природного середовища.

Тип уроку: засвоєння нових знань.

Хід уроку

1. Організаційний момент

2. Актуалізація опорних знань

- 2.1. Презентація міні-проектів. Обговорення
- 2.2. Тестове завдання для контролю знань (Тест № 18, роздавальний матеріал.)
Відповіді: 1ВГ; 2Б; 3Г; 4В; 5ВГ; 6В.
- 2.3. «Асоціативний куш».

Складання схеми за асоціаціями учнів до поняття «екологічні проблеми». Приклади відповідей: забруднене повітря, вимирання тварин, екологічні катастрофи, загроза людині, забруднені ґрунти, смог, озONOва діра, зміна клімату, кислотні дощі.

3.Мотивація навчальної діяльності

- 3.1. Повідомлення теми уроку.
- 3.2. Формулювання разом з учнями мети й завдань уроку.
- 3.3. Проблемні запитання.

— Чому люди забруднюють довкілля?

— Якими наслідками для людини небезпечно забруднене середовище?

4. Етап засвоєння нових знань

План пояснення нового матеріалу

- 1.Вплив природного середовища на здоров'я людини. (Складання схеми на дошці.)
- 2.Вплив людини на природу. (Пояснення вчителя, формулювання висновку.)
- 3.Здоров'я людини та техногенне середовище. (Пояснення з елементами бесіди.)

Запитання до учнів:

— Без яких технічних винаходів ви не уявляєте свого життя?

- Спрогнозуйте позитивні та негативні наслідки технічного прогресу.
  - Як можна запобігти негативних наслідків господарчої діяльності людини?
4. Техногенні аварії та катастрофи. (Визначення, причини, наслідки.)

Запитання до учнів:

- Пригадайте та назвіть підприємства, що розміщені поблизу місця проживання.
- До яких галузей господарства вони належать?

5. Способи збереження природного середовища. (Пояснення з елементами бесіди.)

5. Узагальнення й закріплення знань

5.1. Робота з підручником.

Прочитати матеріал підручника, доповнити опорний конспект та дати відповіді на запитання до параграфа.

5.2. Тестові завдання для закріплення знань. (Тест № 19, роздавальний матеріал.)

Відповіді: 1АВ; 2Б; 3Г; 4БВГ; 5АБВГ; 6АБГ.

5.3. Складання запитань для кросворда за поданим макетом.

5.4. Обговорення афоризмів про природу.

Запитання до учнів:

— Чи згодні ви з усіма висловлюваннями?

— Із чим ви не можете погодитися? Чому?

5.5. Творче завдання (індивідуально або в групах).

Намалюйте плакат, що попереджає про небезпеку забруднення довкілля та необхідність збереження природного середовища.

5.6. Відповіді на проблемні запитання.

6. Підбиття підсумків уроку

Прийом «Бажаю вам»

Учні дарують бажання своїм однокласникам.

7. Домашнє завдання

Підручник: §27.

1. Що ти бажаєш змінити навколо себе?

2. Теми для міні-проектів:

1) Роздільне збирання сміття.

2) Повторне використання матеріалів.

Дата ___/___/___

Тема. Стихійні лиха. Правила поведінки під час сильного вітру, грози та в разі потрапляння у зону підтоплення. Підручні рятувальні заходи.

Мета: розглянути правила поведінки в разі підтоплення, під час сильного вітру, грози; розвивати вміння учнів застосувати підручні рятувальні засоби.

Тип уроку: засвоєння нових знань.

Хід уроку

1. Організаційний момент

2. Актуалізація опорних знань

2.1. Презентація міні-проектів. Обговорення.

2.2. «Казкові стежинки». (Фронтальна бесіда.)

Аналіз казки «Сестриця Оленка і братик Івасик».

Запитання до учнів:

— Чому не можна було пити воду з ямок на дорозі?

— Чим забруднюються водойми в наш час?

— Як вплине на людину використання брудної води?

2.3. «Ланцюжок».

Учні по черзі називають одне стихійне лихо.

Приклади відповідей: буревій, повені, посуха, цунамі, шторм, виверження вулкана, землетрус, селі, смерчі, зсуви, зливові дощі, град.

3. Мотивація навчальної діяльності

3.1. Повідомлення теми уроку.

3.2. Формулювання разом з учнями мети й завдань уроку.

3.3. Проблемні запитання.

— Чи можна заздалегідь визначити початок стихійних лих?

— Чи можна зменшити наслідки стихійних лих?

4. Етап засвоєння нових знань

План пояснення нового матеріалу

1.Класифікація стихійних лих. (Пояснення вчителя за схемою, бесіда.)

Запитання до учнів:

— Які стихійні лиха можливі в нашій місцевості?

— Чи можуть учні потрапити в інші надзвичайні природні ситуації?

(Землетруси можливі у сейсмічно небезпечних зонах та прилеглих територіях.

Зсуви можливі на пісчаних ґрунтах, ярах, схилах. Селі, лавини можливі в гірській місцевості.)

2.Правила поведінки під час стихійного лиха. (Робота в групах.)

1 група: людина вдома почула попередження про сильний вітер;

2 група: сильний вітер застав людину на відкритій місцевості;

3 група: дитина одна вдома під час сильної грози;

4 група: сильна гроза застала людину на вулиці;

5 група: людина потрапила в зону підтоплення.

Завдання групам:

1) Прочитати матеріал підручника та додатковий матеріал. (Можна також використовувати Інтернет та довідники.)

2) Скласти правила поведінки та визначити дії, яких робити не можна.

3) Оформити результати колективної роботи в наочному вигляді: схеми, таблиці, плакати, малюнки тощо.

4) Підготувати доповідь для представників групи.

5. Узагальнення й закріплення знань

5.1.Виготовлення рятувальних засобів з підручних матеріалів. (Робота в парах

або малих групах.)

Скріплення порожніх пластикових пляшок за допомогою скотчу. Випробування створених рятувальних засобів на міцність.

5.2. «Розумники та розумниці».

Відгадування загадок про явища природи. Складання кросворда зі слів-відгадок.

5.3. Відповіді на проблемні запитання.

6. Підбиття підсумків уроку

Приєм «Закінчи речення»

Сьогодні на уроці я дізнався...

Сьогодні на уроці я навчився...

У мене виникло запитання щодо...

Раніше я не вмів, а тепер умію...

7. Домашнє завдання

Підручник: § 28.

1. Мотиви зухвалої поведінки під час стихійних лих.

2. Підручні засоби безпеки при повені.

Дата ___/___/___

Тема. Відпочинок на природі. Правила купання у водоймах.

Дії у небезпечних ситуаціях на воді

Мета: розглянути правила безпечної поведінки на воді; розвивати і формувати практичні вміння та навички учнів аналізувати, попереджувати небезпечну поведінку на воді та надавати першу допомогу постраждалим на воді.

Тип уроку: засвоєння нових знань.

Хід уроку

1. Організаційний момент

2. Актуалізація опорних знань

2.1. Бліцопитування.

1. Навіщо людині вивчати поведінку під час стихійних лих, які не трапляються у своїй місцевості?

2. Чому слід закривати вікна під час сильного вітру?

3. Що небезпечніше під час грози: грім чи блискавка? Чому?

4. Чому не можна стояти під поодинокими деревами під час грози?

5. Як причини повені?

2.2. «Асоціативний куш».

Складання схеми за асоціаціями учнів до поняття «купання».

Приклади відповідей: водойми, пляж, задоволення, пірнання, засмагання, загартування, плавання, рятувні засоби.

3. Мотивація навчальної діяльності

3.1. Повідомлення теми уроку.

3.2. Формулювання разом з учнями мети й завдань уроку.

3.3. Проблемне запитання.

— Чи може потонути людина, яка вмiє добре плавати?

4. Етап засвоєння нових знань

План пояснення нового матерiалу

- 1.Вiдпочинок на природi. (Пояснення з елементами бесiди.)
- 2.Особливостi купання у рiзних водоймах. (Пояснення за таблицею.)
- 3.Небезпечнi ситуацiї на водi. Правила купання у водоймах. (Пояснення вчителя.)
- 4.Перша допомога потерпiлому на водi. (Складання пам'ятки.)
- 5.Тепловий i сонячний удари. (Пояснення вчителя.)

5. Узагальнення й закрiплення знань

5.1. Моделювання ситуацiї надання допомоги постраждалому при тепловому або сонячному ударi. (Робота в парах.)

Учнi по черзi виконують ролi потерпiлого та того, хто надає першу долiкарську допомогу.

5.2. «Розподiли на групи».

Учнi самостiйно розподiляють записанi на дошцi або розданi на аркушах ситуацiї за вiдповiдними стовпчиками таблицi.

Можна	Не можна

5.3. «Безпечний пляж». («Мозковий цитурм».)

Учнi називають ознаки безпечного пляжу. Усi вiдповiдi записуються на дошцi та обговорюються.

Узагальненням роботи може бути концептуальна карта-схема.

5.4. Фронтальна бесiда.

- 1.Як визначити безпечне мiсце для купання?
- 2.Назвiть небезпечнi ситуацiї на водi.
- 3.Чому не можна купатися самому (без дорослих або друзiв)?
- 4.Яку допомогу слід надати потопаючому, якого винесли на берег?
- 5.5. Вiдповiдь на проблемне запитання.

6.Пiдбисття пiдсумкiв уроку

Прийом «Кольоровi знаки»

Учнi показують знаки вчителю:

Зелений — дiзнався багато нового.

Жовтий — дещо залишилося незрозумiлим.

Червоний — багато чого я не зрозумiв.

7.Домашнє завдання

Пiдручник: § 29.

- 1.Якi iгри на пляжi є безпечними, а якi — небезпечними?
- 2.Професiя — рятувник на водi.

Леви на машині.

Зайчики в трамвайчику,

Жаби на мітлі.

Їдуть і сміються,

Пряники жують.

1. Які є порушення?

2. Чи може така поведінка спровокувати ДТП?

3. Назвіть дії учнів-свідків ДТП.

4 зупинка «Українські традиції»

Назвіть стародавні українські традиції родинних стосунків. Чи є вони актуальними сьогодні?

5 зупинка «Вікторина: так чи ні»

Команда, що дає першою правильну відповідь, отримує 1 бал.

1. Причиною появи карієсу є ретельний догляд за ротовою порожниною. (–)

2. Довкілля — це жива та нежива природа. (+)

3. Прохолодне обтирання сприяє загартовуванню. (+)

4. Важку фізичну роботу найкраще виконувати одразу після їди. (–)

5. Тісні джинси для дівчаток покращують поставу. (–)

6. Овочі та фрукти корисні для дитячого організму. (+)

7. Загартована людина погано переносить перепади температури. (–)

8. Ознаками упевненої поведінки є здатність верувати собою, своїми емоціями. (+)

9. На концерт, що проходить на стадіоні, слід надіти взуття на підборах. (–)

10. Толерантність — це вміння досягати своєї мети у будь-який спосіб. (–)

11. Розпорядок дня допомагає запобіганню психічної та фізичної втоми. (+)

12. Готуватися до контрольної роботи найкраще вночі напередодні виконання. (–)

13. Протидія виявам неповаги у своєму середовищі позбавляє дитину авторитету однолітків. (–)

14. На гостроту зору негативно впливає тривала робота за комп'ютером. (+)

15. Туберкульоз — це наслідок неправильної постави. (–)

4. Підбиття підсумків уроку і визначення переможців

Підсумок подорожі 1 екіпажу _____ балів.

Підсумок подорожі 2 екіпажу _____ балів.

Підсумок подорожі 3 екіпажу _____ балів.

Побажання здоров'я та гарного відпочинку.